

IDÉHEFTE

Flerspråklige fortellinger



Idéheftet er utarbeidet av veilederkorps-barnehage, Johannes læringscenter i samarbeid med Marianne Stenerud.

 **JOHANNES LÆRINGSSENTER**

Innhold

Innledning	3
Muntlig fortellerkunst.....	3
Hva er en flerspråklig fortelling.....	4
Verdien av flerspråklige fortellinger.....	4
Tips til øvelser i fremføring av flerspråklig fortelling.....	5
Tips til bearbeiding av flersp. fortellinger i etterkant av en fortellerstund.....	9
Fortellinger.....	10
❖ Rødstrupen	10
❖ Den lille hvite kaninen	11
❖ Reven og kråken - Et samisk eventyr.....	13
❖ Hvorfor katten alltid lander på føttene – En historie fra Nord-Amerika...14	
❖ Appelsinen Figbah – Et eventyr fra Vest – Afrika	15
❖ Er det noen hjemme? (Fra Afrika, ukjent land)	16
❖ Regnbueormen	17
Små eventyr.....	18
❖ Anansi og verdens visdom – (Et eventyr fra Ghana)	18
❖ Løven og musen – En Æsops fabel	18
❖ Epletreet	19
❖ Gutten som forvandlet seg til en peanøtt	19
❖ Skrinet med det rare i – Et norsk folkeeventyr	20
Notater.....	21

Innledning

Ideheftet er et resultat av et samarbeidsprosjekt mellom veilederkorpset, basen for flerspråklige assistenter og profesjonelle forteller Marianne Stenerud om bruk av flerspråklige fortellinger i barnehagen.

Målet med prosjektet

Vi hadde et ønske om å synliggjøre ulike morsmål i barnehagen og anerkjenne fortellinger fra forskjellige kulturer for å gi alle barn identitetsbekreftelse og perspektivutvidelse.

Gjennom forestillinger og kurs ønsket vi å inspirere de ansatte i barnehagene til å gå i gang med å hente frem fortellinger fra ulike kulturer og fortelle disse på flere språk sammen. Dette kan to gjøre sammen, en på norsk og en på et annet språk. Her kan barnehagen bruke både flerspråklige assistenter fra basen, flerspråklige ansatte eller foreldre. Dersom barnehagen ikke har mulighet for å bruke flerspråklige voksne kan de likevel formidle fortellingene og så lære barna for eksempel et nøkkelord i fortellingen på et eller flere andre språk, synge en sang på et annet språk osv.

Muntlig fortellerkunst

Den muntlige fortellerformen er den eldste form for fortelling, og dagens fortellere forteller fortsatt ofte uten andre hjelpemidler enn sin stemme og sitt kroppsspråk. Fortelleren må sette fantasien i sving hos lytteren, slik at lytteren kan se for seg for seg situasjonen i fortellingen (fargene, luktene, omgivelsene, karakterene osv.) Selv om kunstformen er eldgammel er den allikevel aktuell og ny på den måten at fortelleren omskaper, medskaper og setter sitt personlige preg på fortellingen.

Fellesopplevelse

Gjennom å fortelle fortellingen får alle barn en fellesopplevelse som utgangspunkt for samtale, (undringssamtaler om for eksempel språk), lek, gjenfortelling, dramatisering.

Flerspråklig fortelling kan være med å skape inkluderende lekefellesskap også for de barna som ikke mestrer å snakke det norske språket enda, men har et annet morsmål de behersker bedre. Når fortellingene formidles både på morsmål og norsk, er det en god vei til å forstå fortellingen og det er lettere å kunne tilegne seg nye ord og uttrykk på norsk og dermed også delta i samtaler, lek og videre arbeid med fortellingen.

Bruk av muntlige og flerspråklige fortellinger er en fin måte å synliggjøre mangfoldet og det flerspråklige i barnehagen. det er derfor flott at ansatte og foreldre hjelper hverandre med å finne frem fortellinger fra mange forskjellige kulturer som kan leses eller formidles muntlig til barnegruppen i barnehagen.

Det er derfor flott at ansatte og foreldre hjelper hverandre med å finne frem fortellinger fra mange forskjellige kulturer som kan leses eller formidles muntlig til barnegruppen i barnehagen.

Mange barn med en somalisk bakgrunn kommer for eksempel fra familier der fortellinger om heksen Dhegdheer er godt kjent. Det å få møte en historie om henne på både somalisk og norsk kan gi en følelse av at familiens fortellinger er betydningsfull også i barnehagen. En slik identitetsbekreftelse kan styrke følelsen av tilhørighet til flere kulturer og øke motivasjon for å hente frem ulike sider av seg selv. Dette styrker identitet og motiverer til deltagelse og læring. Å bygge bro mellom barnehage og hjem gjennom å hente frem kjente fortellinger fra begge arenaene er med på å skape trygghet og stolthet til de kulturene barnet er en del av. Det kan også være spennende for alle barna å lære noen ord (hei, ha det, velkommen osv.) sanger (Fader Jakob) eller uttrykk (eks. «det var en gang») på andre språk.

Hva er en flerspråklig fortelling?

En flerspråklig fortelling er en fortelling som fortelles på to eller flere språk samtidig.

Språkene utfyller hverandre og de som forteller skaper en felles historie. Eventyr og fortellinger fra ulike land og kulturer kan brukes, skriftlige tekster eller muntlige fortellinger.

Ved å hente frem barns ulike fortellinger fra forskjellige kulturer og land kan noen barn få bekreftelse på noe av sitt «eget» og andre barn få bli kjent med nye fortellinger og utvide sitt eget perspektiv på fortellinger.

Verdien av flerspråklige fortellinger

- Forskning viser at når barn med en flerspråklig bakgrunn hører fortellinger som veksler mellom to språk, kan de mestre å gjengi innholdet på begge språkene. Dette klarer de, selv om de i ettertid ikke husker hva som blir sagt på hvilket språk (Kolars 1968).
- På samme måte kan barns forståelse av innhold i fortellingene styrkes når de får høre fortellingene vekselvis på to språk.
- Flerspråklige fortellingene gir mange muligheter til flerspråklig arbeid i barnehage
- Alle barn vil ha utbytte av å være i et flerspråklig miljø fordi de i møte med språk som er annerledes enn deres eget, kan bli nysgjerrige på andres språk og mer oppmerksomme på sitt eget.
- Flerspråklige fortellinger har en inkluderende form ved at det både fortelles på norsk og et annet språk og kan bidra til å skape inkluderende leke- og læringsmiljøer.
- Barn som er i ferd med å lære seg det norske språket forstår fortellingene ved å høre dem på sitt morsmål samtidig som de tilegner seg norsk ved å lytte til fortellingene.

- Flerspråklige fortellinger kan inspirere til samtaler om språk og bidra til å øke barns språklige bevissthet.
- Flerspråklige fortellinger kan inspirere til kognitivt utvidende samtaler både på norsk og morsmål. Slik kan de styrke barns ordforråd og vokabular ved at barn får møte nye ord i en naturlig sammenheng.
- Flerspråklige fortellinger bekrefter et kulturelt mangfold som barn kan kjenne seg igjen i.
- Flerspråklige fortellinger kan bidra til å skape fortellerglede og samtaler om egen og andres kultur.
- Flerspråklige fortellinger kan gi en identitetsbekreftelse som styrker følelsen av tilhørighet til flere samfunn og
- Flerspråklige fortellinger øker motivasjonen for deltakelse og læring.

(Morsmål.no)

Tips til øvelser i fremføring av flerspråklig fortelling

Her er tips og verktøy fra Marianne Stenerud for å finne fellespunkt i fortellingen for to eller flere fortellere som skal bruke ulike språk. Fellespunkt er med å gjøre formidlingen av fortellingen levende og god.

Test ut egne ideer. Her er det mange muligheter for samspill med hverandre, med språket og med publikum. Disse øvelsene kan også brukes ved to fortellere på samme språk, eller når en forteller alene.

Beskrivelser

En fin øvelse:

Forestill deg at du står på det mest sentrale stedet i fortellingen. Beskriv muntlig alt du ser i ca. 2-3 minutter. Prøv å sanse historien (lukt, lyd, temperatur, farger, stemninger, hvordan karakterene ser ut osv.) Kanskje du kommer til å bruke noen av beskrivelsene i din versjon av eventyret. La sted og situasjon være med å «farge» fortellingen.

For å få fart på fantasien til lytterne er det viktig at de greier å skape sine egne indre bilder derfor er det flott å gi de noen få beskrivelser og så kan lytterne fylle ut med flere. Om du overlesser historiene med alt for mye beskrivelser er det lett å falle av og lite rom igjen for at lytteren selv kan skape.

Bevegelse/handling

a) Finn en kort bevegelse eller en handling som dere gjør/spiller ut sammen med lyd/tekst. For eksempel å bære den tunge krukken til edderkoppens Anansi.
b) Finn en kort bevegelse eller en handling som dere gjør/spiller ut sammen uten lyd/tekst. Om det er en spennende handling å følge med på for barna, kan det vekke interesse, undring og gi et pusterom i fortellingen. Det kan

fungere som et kjærkomment pusterom fra ordene og et levende bilde på hendelsen i fortellingen

c) Den ene fortelleren gjør en bevegelse/handling, mens den andre forteller. Da forstår barna hva som skjer selv om det blir fortalt på et ukjent språk. De er med og faller ikke så lett ut.

Samtidig prat. Fortell samtidig på to ulike språk. Kan brukes som effekt på for eksempel et dramatisk punkt i fortellingen, som spenningsoppbygging/kontrast til et mer stille øyeblikk i fortellingen. Eller brukes for eksempel på et sted i fortellingen med kaos, sinne el.

Annen hver setning. Deler av fortellingen kan fortelles annen hver setning på ulike språk.

Annet hvert ord. Noen steder i fortellingen passer det kanskje å si kun et ord hver på ulike språk.

For eksempel når en ramser opp alt den lille kaninen spiser hos bestemoren sin, eller ramser opp alt Anansi putter i krukken sin etc. Her er det bare å teste ut.

Å si et ord helt samtidig. For eksempel navnet på hovedkarakteren, eller noe annet av betydning i fortellingen.

Det var en gang. Si "det var en gang" på et annet språk/på flere språk. Fint å være kreativ her.

Regler, rytmer, deltagelse. Finn et sted i fortellingen det passer med en regel, sang, vers, bevegelse som dere kan gjøre sammen med barna. Eller andre måter å involvere barna på underveis.

Koreografi. Lag et bevegelsesmønster i rommet til fortellingen.

Øvelse: i løpet av fortellingen skal dere bevege dere, sitte, stå, (kanskje ligge), stå med ryggen til og bruke lengden og dybden av rommet. Tenk på plassering i forhold til hverandre. Noen ideer; Stå tett inntil, en står og en sitter, sitte på samme stol, en står i ro og en beveger seg, holde på hverandre osv. Teste ut mulighetene for å finne ut hva som passer best til historien.

Dialog mellom karakterer i historien

Bestem hvem som skal være de ulike dyrene. Finn personlighet, stemmekvalitet, emosjon, motivasjon til karakterene (eks. dyrene). Er det en mektig, trygg karakter med rolig energi, eller kanskje en nervøs, usikker og unnskyldende karakter? Når to karakterer skal gå i dialog sammen er det viktig å finne ut hvilken status har karakterene i forhold til hverandre og hva er motivasjonen til karakterene i møtet.

Bestem hvilken sang dere vil ha. Muligheter: nynne til en kjent sang eller diktet en sang eller et vers.

Øvelse: Test ut de scenene med dialog i fortellingen. Replikkene kan med fordel pugges og øves inn.

I forhold til flerspråklig fortelling er dette en fin måte å integrere de to språkene i fortellingen. Samspill mellom fortellerne, energi og flyt fremover i fortellingen, morsomt og livlig. Å snakke med hverandre på to ulike språk som om en forstår hverandre. Når det er en kjent historie, forstår barna likevel hva som skjer selv om de ikke kan begge språk. Dersom det er viktig å informere lytterne om noe i fortellingen som de ikke vil forstå uten informasjon kan fortelleren legge til den informasjonen som barna trenger for å forstå innholdet (eks. forklare hva et troll er for noe).

Dialog om en forteller et eventyr alene

Dialog 1: Føre en dialog der fortelleren forflytter seg fysisk fra den ene siden til den andre slik at karakterene snakker mot hverandre.

Dialog 2: Forteller kan også stå rett frem mot publikum og bare bevege hodet, endre kroppsholdning og stemme.

Sjekk gjerne ut denne siden for å finne fine eventyr fra ulike kulturer og tips til flerspråklig fortelling. Både videoer, lydfiler og teks.

<http://morsmal.no/flerspraklige-fortellinger-norsk>



Tips til bearbeiding av flerspråklige fortellinger i etterkant av en fortellerstund

Gjenfortelle eventyret

Gjenfortelle fortellingen muntlig på forskjellige morsmål, eller se den på film sammen dersom dere finner den på morsmål.no, gjenfortelle ved hjelp av konkreter eller bilder, gjenfortelle gjennom drama der barna får være med å spille eventyret mens en voksen forteller på norsk og en annen på et annet morsmål hvis mulig.

Fortellerstein/stav

Å bruke en fortellerstein/stav (eller noe annet dere ønsker) fint å bruke til mange av fortellerideene nedenfor. Det er en fin måte å tydeliggjøre hvem sin tur det er til å fortelle og samtidig gjøre stas på den som forteller. Den voksne kan for eksempel lage en spesiell fortellerstein med påmalte fine farger eller en fortellerstav, for eksempel en tørr trepinne/stokk som en maler og pynter.

Male et eventyrkart sammen. Selve maleoppgaven er i seg selv veldig fin å gjøre og maleriet etterpå en god og inspirerende hjelp til å gjenfortelle eventyret sammen med barna. Her kommer et forslag til hvordan en kan lage et eventyrkart over fortellingen Dhegdher: Dere lager først et stort felles maleri av en skog. Deretter plasserer dere inn alt annet vesentlig som er med i eventyret som; jenta og gutten, heksa Dhegdheer, bålet etc.

Å tegne eller male det som gjorde mest inntrykk/det sterkeste bilde. Når vi lytter til historiene ser hver enkelt for seg hendelsene nesten som i en film. Barna kan tegne det som gjorde mest inntrykk i fortellingen. Når tegningene er ferdig kan dere sette dere i sirkel. Hvert barn viser tegningen sin og forteller hva de har tegnet, hvilken situasjon, og hvorfor de valgte å tegne akkurat dette bilde fra historien.

Å gjenfortelle eller leke eventyret ved hjelp av gjenstander. Dere kan lage/skaffe/kjøre en eventyrkurv som inneholder viktige gjenstander og karakterer som er med i eventyret eller andre kjekke ting som passer til eventyret. Til heksen Dhegdheer kan det for eksempel være fint å ha med rekvisitter til skogen som greiner, kvister, kongler, steiner osv., eventuelt lyslenke eller noen vedkubber med lommelykt inni som forestiller bål. Dette er kjemp fint å bruke til å fortelle eventyret ut i fra, men kanskje vel så kjekt som utgangspunkt/inspirasjon for barna til å leke eventyret sammen.

Å gjenfortelle eventyrene sammen. Alle setter seg i en sirkel. Et godt hjelpemiddel er å ha en fortellerstein/fortellerstav. Den som holder gjenstanden er fortelleren. Nå skal barna gjenfortelle en bit hver av eventyret og bygge videre på hva den forrige fortalte. Hvis noe vesentlig er glemt kan den voksne si før neste får ordet «Men hva skjedde før det?» Dere kan fortsette en runde til dersom dere vil prøve å fortelle den igjen, kanskje dere får med nye detaljer og mer innlevelse eller kanskje historien får litt mer fart på seg.

Å gjenfortelle eventyret ut i fra en tegneserie. En voksen kan lage en tegneserie (uten snakkebobler/tekst). De ulike scenene fra eventyret tegnes etter hverandre. Barna kan så gjenfortelle eventyret ved å se på tegningene (et tankekart).



Fortellinger

Rødstrupen

Det var en isende kald vinterdag. Vind, snø og is. Skogens dyr frøs. Selv de store grantrærne frøs. En liten grå fugl satt innerst på et av de store grantrærnes greiner for å verne seg mot kulden. Fuglen så en liten jente og pappaen hennes som var på tur ute i skogen. De var på vei hjem, men plutselig blåste det opp og snødde tett. De så ikke hvor de skulle gå, mistet stien og gikk seg bort.



De var slitne, mørket falt på og kvelden kom. De fant ingen hytte eller hus. Så da måtte de finne et lunt sted inne i skogen for å søke ly og hvile. De lagde et bål for å holde varmen. Pappaen lente seg inn mot grantreet som den lille grå fuglen satt i og jenten sov trygt i fanget på pappaen sin. Pappaen var våken og passet på bålet, men han var så trøtt etter å ha gått hele dagen og kvelden at øynene glippet igjen og han sovnet. Ingen passet ilden. Bålet ble mindre og mindre. Tilslutt var det bare glør. Det var så isende kaldt at jenten og pappaen ville fryse i hjel.

Den lille grå fuglen, så hva som var i ferd med å skje. Den fløy ned, kastet kvister mot bålet og flakset fort med vingene sine for å blåse liv i flammene. Snart var det et stort sprakende og varmt bål igjen. Den lille grå fuglen passet bålet, så den lille jenten og pappaen hadde det godt og varmt. Den la nye kvister på og flakset med vingene for å blåse liv i det. Flammene var så varme at fuglen sitt bryst glødet. Det gjorde litt vondt, men hele natten igjennom fortsatte fuglen arbeidet sitt. Den lille jenten og pappaen ble reddet. Da det lysnet av dag kunne de finne stien trygt hjem til huset sitt og fuglen var glad.

Da fuglen så på seg selv kunne den se at den ikke lengre bare var helt grå. Den hadde fått røde fjær på brystet fra de varme flammene. Og helt siden den dagen har den lille fuglen stolt båret sin røde farge. Det vitner om dens mot og godhet og det var også slik den fikk sitt vakre navn rødstrupe.

Oversatt fra engelsk og bearbeidet av Marianne Stenerud. De kan spres så mye som mulig muntlig, men i skriftlig form er det kun ment for dere i barnehagen.

Den lille hvite kaninen

Det var en gang en liten kanin som bodde sammen med mammaen sin ved foten av et stort fjell. En dag sa mammaen «i dag skal du få lov til å dra alene på besøk til bestemoren din på toppen av fjellet». Kaninungen ble veldig glad, for han likte godt å være hos bestemor. Hos bestemor kunne han spise så mye han ville og leke hele dagen. Han tok farvel med mammaen og hoppet og danset og sang oppover fjellsiden. "Lalalalalalalalalala, BOM!" Han hoppet rett inn i en sulten rev. «Hm, jeg ser at lunsjen har hoppet nesten rett inn i munnen min i dag!» «Åh, ikke spis meg! Se så tynn og liten jeg er. Bare vent til jeg har vært på besøk hos bestemor, da har jeg spist meg like stor og rund som en smørball. Du skal få spise meg da» Reven studerte kaninen og så at den var veldig liten og tynn og sa: «avtale! Men da kommer du hit så jeg får spise deg når besøket er over».



Kaninen fortsatte å synge og danse oppover fjellet. "Lalalalalalalalalala, BOM!" Han hoppet rett inn i en ulv. «Hm, jeg ser at lunsjen har hoppet nesten rett inn i munnen min i dag!» «Åh, ikke spis meg! Se så tynn og liten jeg er. Bare vent til jeg har vært på besøk hos bestemor, da har jeg spist meg like stor og rund som en smørball. Du skal få spise meg da» Ulven studerte kaninen og så at den var veldig liten og tynn og sa: «avtale! Men da kommer du hit så jeg får spise deg når besøket er over».

Kaninen fortsatte å synge og danse oppover fjellet. "Lalalalalalalalalala, BOM!". Han hoppet rett inn i en enorm stor løve «Hm, jeg ser at lunsjen har hoppet nesten rett inn i munnen min i dag!» «Åh, ikke spis meg! Se så tynn og liten jeg er. Bare vent til jeg har vært på besøk hos bestemor, da har jeg spist meg like stor og rund som en smørball. Du skal få spise meg da» Løven studerte kaninen og så at den var veldig liten og tynn og sa: «avtale! Men da kommer du hit så jeg får spise deg når besøket er over».

Kaninen fortsatte å synge og danse oppover fjellet. "Lalalalalalalalalala, BOM, han hoppet rett inn i... bestemor. Hun ble så glad for å se han og hun gav han et kyss på det ene kinnene og ett kyss på det andre kinnene og ett midt på nesene. Dagene hos bestemor var akkurat slik han ønsket. Han spiste så mye han ville, gulrøtter, gulrotkake, gulrottsuppe og gulrotbrød, gulrotis. Så en dag var besøket hos bestemor over. Bestemoren sa til han "nå er det tid for at du skal hjem til mammaen din igjen». Da satte den lille kaninen seg rett ned i gresset og begynte å gråte. Bestemoren så forferdet på han og ba han fortelle hva som var på ferde. Kaninungen fortalte at han hadde lovet løven, ulven og reven at de skulle få spise han.

Bestemoren ble veldig forskrekket men hun lovet å finne en plan. Hun tenkte

og tenkte og tilslutt fant hun på noe lurt. Hun gikk bak huset og hentet en gammel tretønne. Planen var at kaninungen skulle klyve oppi tønningen og hun ville sette lokket på og skubbe den utfor fjellet slik at den rullet forbi de farlige dyrene. Hun hadde også en reserveplan. Bestemor ville lage et stort bål på toppen av fjellet og dersom kaninungen fikk problemer på veien skulle han bare si at fjellet og skogen stod i brann. Kaninungen satte seg i tønningen. Han var redd.

Bestemor satte lokket på og skubbet den hardt utfor fjellet. Den rullet og den rullet og den rullet, fortere og fortere og fortere, helt til den... **bam!** Den ble stoppet av løven. Den sniffet og den snuste og den luktet en velkjent lukt, nam kaninunge tenkte løven. Den lille kaninen satt livredd inne i tønningen og sa: «se opp på fjellet. Det brenner! Det brenner! Du må komme deg vekk herifra før det du blir en løvesteik!» Løven så opp på fjellet og så all røyken. Løven ble så redd at han slapp tønningen og løp til skogs.

Tønningen fortsatte å rulle. Den rullet og den rullet og den rullet, fortere og fortere og fortere, helt til den.. **bam!** Den ble stoppet av ulven. Den sniffet og den snuste og den luktet en velkjent lukt, nam kaninunge tenkte ulven. Den lille kaninen satt livredd inne i tønningen og sa: «se opp på fjellet. Det brenner! Det brenner! Du må komme deg vekk herifra før det du blir en ulvesteik!» Ulven så opp på fjellet og så all røyken. Ulven ble så redd at han slapp tønningen og løp til skogs.

Tønningen fortsatte å rulle. Den rullet og den rullet og den rullet, fortere og fortere og fortere, helt til den.. **bam!** Den ble stoppet av reven. Den sniffet og den snuste og den luktet en velkjent lukt, nam kaninunge tenkte reven. Den lille kaninen satt livredd inne i tønningen og sa: «se opp på fjellet. Det brenner! Det brenner! Du må komme deg vekk herifra før det du blir en revesteik!» Reven så opp på fjellet og så all røyken. Reven ble så redd at han slapp tønningen og løp til skogs.

Tønningen fortsatte å rulle. Den rullet og den rullet og den rullet, fortere og fortere og fortere, helt til den.. **bam!** Den var kommet hjem.

Men mammaen til den lille kaninen visste ikke at det var sin lille unge. Hun hadde bara sett all røyken oppå toppen av fjellet og var veldig redd. Hun sa: «tønne, tønne, har du sett min lille gutt?» Inne i fra tønningen satt kaninungen og smilte. Han ropte av glede: «mamma!» Mammaen åpnet forsiktig lokket på tønningen og der satt han, rund og god som en smørball og smilte. Hun ble så glad at hun gav han et kyss på det ene kinnene, et kyss på det andre kinnene og et midt på nesen.

Oversatt fra engelsk, bearbeidet og skrevet med muntlig språk av Marianne Stenerud. De kan spres så mye som mulig muntlig, men i skriftlig form er det kun ment for dere i barnehagen.

Reven og kråken - Et samisk eventyr

En kråke hadde bygget et rede oppe i toppen av et stort tre. Hun hadde fem egg som hun lå og ruget på. En dag kom en rev luskende og spør «(hvor mange egg har kråkemor?)» «Fem», svarer kråken. «Gi meg ett», sa reven.» «Nei, du får ikke et eneste ett», svarer kråken. «Hvis ikke du gir meg et egg, kommer jeg til å hugge ned treet med halen min og spise opp alle eggene dine», sa reven. Kråken gav den ett egg.

Dagen etter kom reven på nytt. «Hvor mange egg har kråkemor i dag», spør reven. «Fire», sa kråken. «Gi meg ett», sa reven.» «Nei, du får ikke et eneste ett», svarer kråken. «Hvis ikke du gir meg et egg, kommer jeg til å hugge ned treet med halen min og spise opp alle eggene dine», sa reven. Kråken gav den ett egg.

Den tredje dagen kom reven på nytt. «Hvor mange egg har kråkemor i dag», spør reven. «Tre», sa kråken. «Gi meg ett», sa reven.» «Nei, jeg gir deg ikke flere egg, for du spiser opp alle eggene mine», svarer kråken. «Hvis ikke du gir meg et egg, kommer jeg til å hugge ned treet med halen min og spise opp alle eggene dine», sa reven. Kråken gav den enda ett egg.

Da kommer Ravn og spør «(hvor mange egg har kråkemor?)». «To», svarer hun. «Legger du ikke flere egg?», sa Ravn. «Jeg hadde lagt fem, men reven har spist opp tre», sa kråken.

«Hvorfor lot du reven spise de?», sa Ravn. «Jeg måtte det, for reven sa at han ville hugge ned treet og spise opp alle eggene mine», sa kråken. «Gi ikke den slue reven flere av eggene dine, for han har ikke øks å hugge med», sa Ravn.

«Reven truet å hugge det ned med halen sin», sa kråken. «Hehe, nei reven sin hale er mykere enn mose og han kan aldri greie å hugge ned et tre med den», sa Ravn.



Neste dag kom reven. «Hvor mange egg har kråkemor nå?», sa reven, «To», sa kråken. «Gi meg ett», sa reven. «Jeg gir deg ikke et eneste egg til», sa kråken.

«Jeg skal hugge ned treet med halen min og spise opp begge eggene dine», sa reven. «Det kan du ikke gjøre for du har ikke øks og halen din biter ikke på», sa kråken. Reven ble sur og gikk for å hente øks og ble borte så lenge at fuglungene krøp ut av egget og fløy sin vei ut i skogen.

Hvorfor katten alltid lander på føttene – En historie fra Nord-Amerika



Manabozho gikk stille på to bein gjennom skogen. Han oppdaget ørnen som steg opp på sine brede vinger over tretoppene, han så edderkoppen som lynsnart beveget seg på sine åtte bein mellom det falne løvet. Men han hørte ikke sin fiende, slangen, komme glidende opp bak ham. «Manabozho, tror han er så sterk», vislet slangen for seg selv, «bare fordi han går så høyreist på sine to bein. Men når han blir sliten og legger seg ned, så kan vi se hvem som er sterkest!»

Manabozho gikk hele dagen. Men da solen tilslutt forsvant bak tretoppene, satte Manabozho spydet sitt inntil en eikestamme, og la seg ned på bakken. Da han hadde lukket øynene kom slangen stille smygende opp ved siden av han. Slangen løftet hodet. Slangen åpnet munnen. Slangen viste sine skarpe og giftige hoggtenner. Men

i det slangen skulle til å angripe, var det noen som gikk til angrep bakfra. Det var en liten tigerstripet katt, som hadde gjemt seg bak greinene på den store eiken. Katten forstod hva slangen pønsket på og katten ville redde Manabozho. Katten hoppet ned på sine fire føtter for å stanse den.

Katten landet på slangens rygg og satte fire poter med klør i slangens glatte skinn. Den snudde seg for å bite, men katten var for rask. Igjen og igjen angrep den med klørne og skrek og klorte, helt til Manabozho våknet av bråket. Han kom seg på bena og grep til spydet sitt. Men nå var kampen over. Slangen var død, og katten stod og skalv på sine fire bein ved siden av.

«Slikt mot vil jeg belønne!», sa Manabozho. «Du her reddet livet mitt med de fire beina dine, og fra nå av; hver gang du faller, vil du alltid lande på føttene – og de fire beina kan redde ditt liv også!»



Appelsinen Figbah – Et eventyr fra Vest – Afrika

For lang tid siden før verden var slik vi kjenner den nå, var det en gang en appelsin som vokste på et tre. Den var så stor at det aldri før hadde fantes en så stor appelsin i hele verden. Menneskene i byen kalte den for Figbah. Figbah var veldig stolt over å være verdens største appelsin.

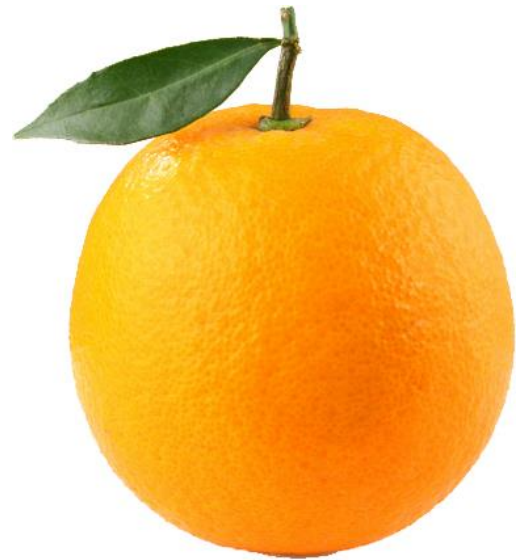
En dag gikk en gutt, som het Mora forbi treet der Figbah vokste. Mora hadde fått en kniv i gave av sin morfar. Plutselig tar han opp kniven og "svish" så skar han ned appelsinen fra greinen. Figbah dundret i bakken. Han blir fryktelig sint på Mora og begynner å rulle etter han.

Mora blir redd og løper. Men Figbah ruller etter. Fortere og fortere ruller han og snart har han nådd igjen Mora. Men plutselig midt på veien står det en hel gjeng med griser foran Mora. Grisene flytter på seg for å slippe gutten forbi, men da Figbah kommer til grisene tar de hverandre i halen og lager en lang rekke. Appelsinen Figbah må rulle en stor omvei rundt dem for å komme forbi. Gutten har kommet langt, men appelsinen ruller fort etter og er nå nesten fremme ved gutten. Men da kommer de til en tett skog.

Grenene løfter seg opp når Mora kommer løpende, men senker grenene og fletter seg inn i hverandre når Figbah kommer. Han må rulle rundt hele skogen for å komme forbi.

Mora har løpt langt, men appelsinen ruller fortere og fortere og snart har han igjen nådd gutten. Da står det plutselig et stort skummelt dyr midt i veien. En stor okse. Den flytter seg for gutten, men da Figbah kom rullende med sin store fart senker den sitt hode og Figbah ruller rett på de skarpe hornene til oxen og appelsinen blir sittende fast. Oksen tar så og kaster av all sin kraft appelsinen høyt opp i luften, med en sånn fart og kraft at Figbah sprekker i mange biter og bitene fyker opp mot himmelen.

En stor bit og Figbahs skall blir solen på himmelen. En litt mindre bit blir månen. Og alle de små, små bitene blir himmelens stjerner. Så om en går en mørk kveld når månen og stjernene lyser, vet en at det er den store appelsinen Figbah sitt skall en ser.



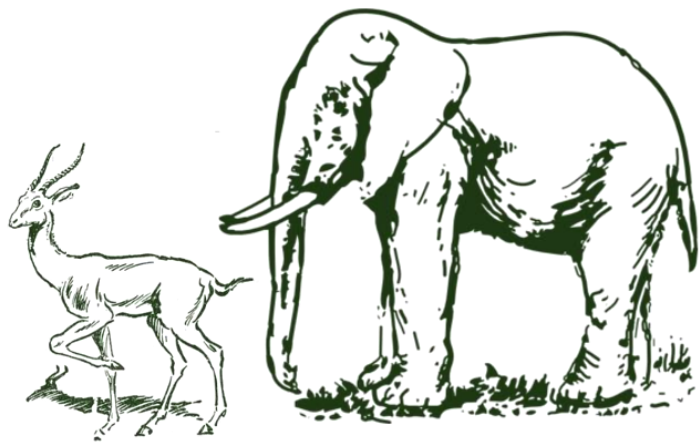
Er det noen hjemme? (Fra Afrika, ukjent land)

Du vet kanskje at elefanten har store ører. Men slik har det ikke alltid vært. Nei, det var en tid da elefantene hadde små ører og var konge i jungelen.

En dag kom antilopen hjem fra tur og så til sin forbauselse at døren var åpen. "Det var rart", tenkte hun. "Jeg er sikker på at jeg låste døren når jeg gikk". Hun gikk forsiktig inn i huset og ropte. "Er det noen her?" "JA!", sa en dyp stemme. "Jeg er antilopespiseren og jeg er kommet for å spise deg"!

Den stakkers Antilopen løp for livet og fant elefanten. "Hva er i veien", spurte elefanten. "Å kjære mektige konge, hjelp meg" Og så fortalte hun om den skumle inntrengeren. Elefanten fulgte etter Antilopen og gikk modig inn i huset og spurte "Er det noen her?" "JA", svarte en dyp stemme. "Jeg er elefantspiseren som er kommet for å spise deg". Elefanten løp for livet ut av huset "Vi stikker", sa den til Antilopen. Og sammen løp de inn i jungelen. De løp så fort at de nesten trampet ned løven. "Hva er det som står på?", spurte løven. "Det er et digert monster i Antilopens hus den er kommet for å spise oss alle". "Hm, det skal vi nok se på", sa løven.

Han gikk med bestemte skritt mot antilopens hus og antilopen og elefanten fulgte skjelvende etter. Vel fremme spurte løven "er det noen hjemme her?" "JA", svarte den dype stemmen. "Jeg er løvespiseren som er kommet for å spise deg" "Det skal vi nok se på! svarte den dype stemmen". Så stormet løven inn i huset og der fant han en mus oppå borden som lo så han måtte holde seg for magen. Den hadde snakket inn i en kokosnøtt for å gjøre stemmen sin dyp, mørk og mystisk. Løven flekket tenner, og den frekke musen sluttet å le, kastet fra seg kokosnøtten og løp livredd ut i jungelen.



Den store sterke elefanten syntes det var dumt at den var blitt skremt av en liten mus. Han ble så flau at ørene vokste og vokste seg store nok så han kunne skjule ansiktet sitt for løven og antilopen. Han gav kongekronen sin til løven, for han mente at det modigste dyret burde være konge i jungelen. Og selv om han sluttet å være flau, glemte han aldri det som hadde hendt. Det er kanskje derfor slik at elefanter den dag i dag er kjent for å ha spesielt god hukommelse – og for å være redd for mus.

Regnbueormen

Det var en gang en voldsom tørke. Solen skinte varmt om dagen og ikke en regndråpe nådde jorden. Sjøer og elver tørket inn og menneskene prøvde å gjemme seg i skyggen. De klaget:

Vi kan ikke berge livet her, det er ingen mat å finne. Dyrene dør, fiskene svømmer bort med strømmen og plantene visner uten vann.

En liten orm kom krypende og hørte hva menneskene sa. Den krøp ut fra gjemmestedet sitt og snakket med menneskestemme. Menneskene undret seg. Den sa: Jeg har trolldomsmakt. Jeg kan hjelpe dere. Bare kast meg opp på himmelen! Da vil du falle ned å slå deg i hjel, sa folket.

Nei, slik vil det ikke gå. Jeg henger fast på himmelen med skjellene mine. Jeg skal bruke dem til å skrape løs regn og snø for dere der oppe. Der oppe er engene fulle av blå is. Du er altfor liten, sa menneskene.

Jeg kan strekke meg over hele himmelen bare dere kaster meg opp dit, sa ormen.

Et barn tok ormen, rullet den sammen og kastet den opp på himmelen av all sin kraft. Mens ormen fór oppover, strakte den seg ut og ble lengre og lengre. Til slutt nådde hodet og halen jorda og ryggen buet seg høyt over. Der oppe i himmelen ble den rød, oransje, gul, grønn, blå og fiolett. Den skrapet is og snø fra himmelen og det tok til å regne på jorda. Alt våknet til liv igjen, vannet fylte elvene, plantene fikk nytt liv og dyra kom tilbake på markene.

Menneskene løftet ansiktet mot regnet. De danset av glede til ære for ormen, og alltid siden har den strakt seg utover himmelen når det tar til å regne på en solskinsdag.



Små eventyr

Anansi og verdens visdom – (Et eventyr fra Ghana)

For lenge siden, da verden fremdeles var ny fantes der en edderkopp som het Anansi. Han var den viseste skapning på jorden. Anansi var veldig grådig og ville ha all visdom som fantes i verden helt for seg selv. Slik at han kunne være den aller klokkeste. Den som alle måtte komme til for å be om råd.

Derfor bestemte han seg for å samle all visdommen oppe i en stor leirkrukke. Han vandret over jorden og samlet alt en kan vite om himmelen, skogen, havet, dyrene og puttet det oppe i krukken. Krukken ble tilslutt stappfull. Så satte han et lokk på den. Nå måtte han finne et sted å gjemme krukken. Et sted ingen andre kunne finne den.



Han bestemte seg for å gjemme den inne i en stor mørk hule som lå på andre siden av elvebredden. For å komme dit måtte han vasse over elven. Men ute i elven var det sleipe og glatte steiner. Han sklei og falt. Krukken for ut av hendene på edderkoppen og den føk himmelhøyt. Krukken med verdens visdom styrtet mot elven og traff en skarp stein. Krukken knuste i tusen biter og all visdommen rant ut i ellevannet og elven av visdom rant videre ut i det store havet. Og slik var det at all verdens visdom ble spredd ut over hele verden.

Løven og musen – En Æsops fabel

Det var en gang en løve som lå og sov i gresset. Plutselig ble den vekket av en liten mus. Den ble så ergerlig at den straks grep musen i halen med den store poten sin. «nå eter jeg deg, vesle krek», brølte løven. «nei, ikke gjør det», bad musen. «jeg gjorde det ikke med vilje. Jeg er så liten at du ikke vil kjenne smaken av meg en gang. Hvis du lar meg løpe kan jeg heller hjelpe deg en annen gang», sa musen.

Løven lo en rungende latter. «haha skal lille du redde store meg – kongen over alle dyr. Det tror jeg aldri vil skje, men jeg kan vel la deg gå for denne gang». Musa pilte av sted og kjente friheten som en lykke i sitt lille hjerte.

Etter noen dager runget et brøl over slettene. Det var løven. Han var fanget i et garn - en felle som var lagt ut av mennesker. Den rev og slet for å komme seg løs, men jo mer den bakset, jo mer viklet han seg inn. Musa kom springende og bad løven roe seg ned. «siden du sparte livet mitt skal jeg redde ditt». Så satte den i gang å gnage på garnet. Tråd for tråd, knute for knute og snart var løven fri. Han bøyde hodet for musa og takket. «selv takk sa musa. Man blir aldri så stor at man ikke trenger hjelp av en liten i blant.»



Epletreet

Det var en gang et epletre som vokste opp ved siden av en høy gran. Epletreet pleide å se opp på grana og tenke: - Hadde jeg vært så høy som den grana, skulle jeg vært lykkelig. Grantreet når helt opp til de vakre stjernene. Jo mer epletreet tenkte, jo slappere ble den i grenene. Treet ble tristere og tristere ettersom tiden gikk.

Da kom et barn forbi. Barnet så at epletreet så lei seg ut og spurte hva som var



i veien. Epletreet pekte mot granen og sa: "Se på granen – så heldig han er som er så høy at han når helt opp til de vakre stjernene". Da tok barnet varsomt et eple fra en av grenene og skar det i to. Inne i eplet kunne en se to fine stjerner. Barnet viste stjernen til treet og sa "Du behøver ikke være lei deg for DU bærer jo en STJERNE inni deg!"

Gutten som forvandlet seg til en peanøtt

Det var engang en gutt som en dag bestemte seg for å lure sin far. "Jeg skal gjemme meg så godt at du ikke kan finne meg", sa han. "Gjem deg hvor du vil", sa faren, "så hviler jeg så lenge." Gutten så seg om etter et gjemmested. Han fikk øye på en peanøtt som lå ute på trappen, den hadde tre kjerner. Han skapte seg om til en kjerne og gjemte seg i nøtta.

I det samme kom det en hane og slukte peanøtten. En katt kastet seg over hanen og slukte den. En hund så katten, og etter en lang jakt, fikk hunden tatt katten og slukt denne. Hunden lå og sov, når en pyton slange kom glidende og gjorde hunden til sin middag. Slangen dro ned mot sjøen og ble fanget i en felle.

Så våknet faren og begynte å lete overalt etter den lille sønnen sin. Da han ikke kunne finne han noe sted, gikk han ned til elven for å lete og der fant han fellen som han hadde lagt ut og han ville se om han hadde fått noe i den.



Da fant han en slange og inni slangen fant han hunden, og inni hunden fant han katten og i katten fant han hanen. Og i hanen fant han peanøtten. Så åpnet faren peanøtten og ut hoppet sønnen. Gutten ble så overrasket over at han var funnet at han aldri mer gjemte seg i en peanøtt.

Skrinet med det rare i – Et norsk folkeeventyr

Det var engang en liten gutt som gikk på en vei. Da han hadde gått et stykke, fant han et skrin. "Det er visst noe riktig rart i det skrinet," sa han ved seg selv. Men hvordan han snudde og vendte på det, var han ikke god for å få det opp. "Det er nok noe riktig rart det," tenkte han. Men da han hadde gått et stykke til, fant han en liten nøkkel.

Så ble han trett og satte seg ned, og så tenkte han det skulle være moro om nøkkelen passet til skrinet, for et lite nøkkelhull var det jo i skrinet. Så tok han den lille nøkkelen opp av lommen sin; først blåste han i nøkkelpipen, og så blåste han i nøkkelhullet; så satte han nøkkelen i



nøkkelhullet og vred rundt; "Knepp!" sa det i låsen, og da han tok i lokket, var skrinet åpent. Men kan du gjette hva det var som lå i skrinet? Der lå det en kalverumpe. Og hadde kalverumpa vært lengre, hadde også eventyret vært lengre.

Fortellingene er hentet fra bøker på engelsk og norsk, nettsteder og tv. De er blitt skrevet ned og bearbeidet.

Disse fortellingene er ment som inspirasjon til å gå i gang med å utvide de «norske» klassiske eventyrene med nye fortellinger fra andre land og kulturer, men det er også viktig å bruke de norske (Bukkene bruse, Rødhette, De tre bjørnene, Askeladden, osv.)

Å få til en gjensidig utveksling av fortellinger som barna kan kjenne seg igjen i gir alle barn både identitetsbekreftelse og perspektivutvidelse.

JOHANNES LÆRINGSSENTER

Hovedadresse: Haugesundsgate 27, 4014 Stavanger
Postadresse: Postboks 8069 Forus, 4068 Stavanger

Telefon: 51 50 66 00
www.johannes.no
post@johannesls.no

Veilederkorps barnehage: johannesls.veiled.barneh@stavanger.kommune.no

www.facebook.com/johanneslaringscenter
www.twitter.com/JohannesLSenter